

A low-angle photograph of the Zeeland flag, featuring three horizontal stripes of blue, white, and blue, with a yellow shield in the center containing a red lion. The flag is flying on a tall pole against a blue sky with scattered white clouds. In the background, the stone tower of a church is visible. The sun is shining brightly, creating a lens flare effect on the flag. The bottom of the image is decorated with several white, wavy, horizontal lines.

4 Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort op dit moment goed als we kijken naar economische cijfers zoals het bruto regionaal product, het werkloosheidscijfer en het inkomen per hoofd van de bevolking. Tegelijkertijd staat de Zeeuwse economie voor grote uitdagingen: de krappe arbeidsmarkt, de gevolgen van de coronacrisis en de transitie naar een klimaat-neutrale economie. Onze aanpak richt zich daarom op:

Europa, Rijk en Regio

Om innovatie te stimuleren zijn subsidies nodig (Europees, nationaal en provinciaal). Ook fondsen die geld lenen helpen bij innovatie. Via Impuls Zeeland helpen we startende en innoverende bedrijven in verschillende sectoren. We werken samen met de sector en kennisinstellingen aan de Foodagenda en de Visserij-agenda. Hierdoor versterken we het ondernemerschap op het gebied van landbouw en visserij. We helpen de sector ook met een actieve lobby bij Rijk en Europa. Door deelname aan Europese en landelijke subsidieprogramma's kunnen we innovatie projecten in Zeeland starten.

Vestigingsklimaat, talent en kennis

Een gezonde economie heeft een passende infrastructuur voor onderwijs, goed personeel en goede ondernemers nodig. We werken hier aan door het programma Campus Zeeland uit te voeren. Ook werken we aan het oprichten van een Delta kenniscentrum (Delta Climate Center). Zeeuwse bedrijven hebben de komende jaren duizenden arbeidskrachten nodig. De krapte op de arbeidsmarkt maakt dit lastig. Oplossingen zoeken we in het beter gebruik maken van mensen die nu in Zeeland werken. Maar het is ook nodig om mensen van buiten Zeeland voor werk naar Zeeland te halen. Het verbeteren van het imago van Zeeland als plek om te leven, werken en studeren is hiervoor belangrijk.

Innovatie, valorisatie en ontwikkeling

Zeeland heeft een goed klimaat voor vindingrijke ondernemers die innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijven we nog achter bij de rest van Nederland. De innovatiekracht van bedrijven is belangrijk voor de concurrentiekracht van Zeeland. We willen de innovatiekracht van Zeeland sterker maken. Dat is ook belangrijk voor bijvoorbeeld de aanpak van maatschappelijke uitdagingen.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Voor de Zeeuwse economie zijn vernieuwing en duurzamer maken van sectoren als de industrie, logistiek, landbouw en toerisme belangrijk. Het hoofdstuk "Energie en Klimaat" in de begroting beschrijft hoe we dit gaan doen. In dit hoofdstuk beschrijven we onderwerpen als circulaire en bio-based economie. Met een circulaire economie bedoelen we een economie waarbij we materialen steeds opnieuw gebruiken. Bij een biobased economie gebruikt men vooral natuurlijke materialen van planten of dieren. We werken bijvoorbeeld aan het sluiten van kringlopen van materiaal in onze regio. En we kijken naar hoe de waarde van materialen goed kan blijven.

Speerpunten

Het versterken van de regionale economie doen we door in te zetten op:

Europa, Rijk en Regio:

- Deelname aan de Europese programma's OP Zuid, Just Transition Fund, POP 3, Interreg Vlaanderen-Nederland, Straits Committee (Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee) en Interreg B en C: we willen de mogelijkheden van deze programma's maximaal benutten voor Zeeland.
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2020 (samenwerking in Zuid-verband, IPO, met Vlaanderen).

- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur. Bijvoorbeeld NV Economische Impuls Zeeland, EN-Zuid, het Roosevelt Institute for American Studies, Dockwize en Economic Board Zeeland.

Vestigingsklimaat, talent en kennis:

- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken. Het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming.
- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt. Zo kunnen we voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers.
- Het realiseren van Campus Zeeland, met focus op de thema's water, energie en voedsel.
- De onderwijs- en kennisinfrastructuur toekomstbestendig houden.

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht:

- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem en uitvoering te geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector.
- De concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie:

- Verduurzaming industrie (zie programma "Energie op klimaat!").
- Verandering naar een circulaire en biobased economie door het sluiten van kringlopen en het benutten van groene grondstoffen.

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

- [*Economisch Uitvoeringsprogramma 2022-2027*](#)
- [*MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan \(Rijk-Provincies\)*](#)
- [*Implementatieagenda Smart Industries \(Rijk\)*](#)
- [*IBP programma \(Rijk, Provincies, gemeenten\)*](#)
- [*Regionale Innovatie Strategie 2021 - 2027*](#)
- [*Campus Zeeland*](#)
- [*Strategische agenda Economic Board Zeeland*](#)
- [*Regio Deal North Sea Port District*](#)

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie. Concreet betekent dit:

- Het versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven met focus op de Zeeuwse economische sectoren.
- Het verhogen van het Bruto Regionaal Product en daarmee het welzijn van de Zeeuwen.
- Voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk).
- Een toekomstbestendige onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur die aansluit bij de vraag van het Zeeuwse bedrijfsleven en de (Zeeuwse) maatschappelijke transitie.
- Een sterk imago van Zeeland dat ervoor zorgt dat mensen hier graag komen leven werken en ondernemen.
- Inzetten op de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

Doelstelling

Concurrentiepositie logistiek

De logistieke sector bevindt zich in een groot veranderingsproces door met name energietransitie, digitalisering en robotisering. De provincie ondersteunt de sector waar mogelijk bij deze opgaven en het implementeren van deze ontwikkelingen in hun bedrijfsvoering. Dit doet de provincie landelijk binnen de Goederenvervoer Corridor Zuid (met min I&W, havenbedrijven en provincies) en regionaal via en met Zeeland Connect, het K&I netwerk voor de Zeeuwse logistieke sector. Doel is dat de Zeeuwse logistieke sector de marktpositie behoudt.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Samenwerking met North Sea Port binnen de GVC Zuid verloopt goed. Na voor het ministerie het Knooppuntplan en Inzetplan te hebben opgesteld als bovengemiddeld knooppunt op de GVC Zuid, zijn we nu samen met het ministerie van I&W, de regio en de onafhankelijk regisseur het Realisatiepact met een aantal concrete projecten (inclusief verzoek cofinanciering aan Rijk) aan het opstellen. Dit zal in november 2025 met de minister besproken worden.

Acties

Stimuleren samenwerking en innovatie in de logistiek, onder andere via Zeeland Connect

De kennis- en innovatienetwerken (K&I) spelen een belangrijke rol bij het ondersteunen van Zeeuwse bedrijven. Het Zeeuwse MKB in de logistieke en de maintenance sector hebben onvoldoende capaciteit en financiële middelen om zelfstandig bij te blijven bij grote innovatieve ontwikkelingen die nu aan de gang zijn. Via de K&I netwerken kunnen bedrijven gezamenlijk het wiel uitvinden. De netwerken hebben een meerjarenprogramma opgesteld en maken jaarlijks een activiteitenplan. De afgelopen jaren hebben de K&I-netwerken hun toegevoegde waarde bewezen. Diverse innovatie Europese projecten (Smart tooling, Autonoom transport Zeeland, Zero Emissie Transport) zijn uitgevoerd of zijn nu onderhanden. Dit beleid is succesvol en wordt gecontinueerd.

De Provincie financiert voor een deel de organisatiekosten van de netwerken. De Provincie controleert de voortgang door actief deel te nemen aan overleggen en jaarlijks vindt controle plaats bij de verantwoording van het K&I-netwerken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Via het kennisnetwerk Zeeland Connect verloopt dit voorspoedig. Er zijn vier actielijnen benoemd (autonoom transport, energietransitie, digitalisering/robotisering, logistieke verbindingen). Daarnaast wordt deelgenomen aan de diverse landelijke initiatieven zoals clean energy hubs, greening corridors, connected transport corridors, Catalyst, green deal binnenvaart, zeevaart en binnenhavens. Verder heeft Zeeland Connect een volle jaaragenda met allerlei informatieve bijeenkomst en organiseren zij diverse trainingen op het gebied van verduurzaming en digitalisering om de bewustwording van de noodzaak daarvan bij de sector te vergroten en ze zo beter voor te bereiden op de toekomst.

Uitvoeren visie en roadmap logistiek i.s.m. Zeeland Connect

Zeeland Connect is een belangrijk logistiek netwerk en heeft vier innovatieprogramma's in uitvoering:

- Logistieke verbindingen en netwerken.
- Energietransitie.
- Digitalisering & robotisering.
- Autonoom vervoer.

In 2024 wordt het nieuwe meerjarenprogramma van Zeeland Connect in uitvoering gebracht. De Provincie neemt desgewenst deel aan deze plannen en kan via lobby of subsidiëring ook voor financiële ondersteuning zorgen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Diverse projecten zijn het afgelopen jaar ontwikkeld en uitgevoerd. Het meerjarenprogramma wordt door de Raad van Advies van Zeeland Connect vastgesteld. De verschillende innovatielijnen maken ieder een jaarlijks actieplan en organiseren diverse bijeenkomsten en of workshops. Ook wordt het landelijk beleid gevolgd en kijkt men naar interessante kansen en ontwikkelingen bij nationale e/o GVC projecten om mogelijk bij aan te haken. Aan diverse landelijke programma's wordt deelgenomen: zoals Catalyst, Connected Transport Corridors, Clean energy hubs, greening corridors, green deal binnenvaart, binnenhavens en zeehavens.

Ondersteunen van logistieke bedrijven in de energietransitie

We bieden ondersteuning aan logistieke bedrijven, bijvoorbeeld door het bundelen van uitvoeringskracht via onderzoek en kennis, en we ontwikkelen met landelijke partners een implementatiestrategie voor laad- en vulinfrastructuur voor weg en water. Ook denken we actief mee aan maatwerkoplossingen voor specifieke locaties (grote transport bedrijven) in de periferie. tot slot

helpen we bedrijven met het verwerven van Europese en landelijke subsidies, en kunnen we ook samen met bedrijven zelf projecten ontwikkelen en helpen uitvoeren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De samenwerking tussen bedrijven in verband met de energietransitie komt steeds beter tot stand, niet in de laatste plaats als gevolg van de netcongestie. De taskforce Slimme Netwerkvoorzieningen (ondergebracht bij Impuls) speelt hierin een belangrijke rol en houdt de regie en het overzicht op verschillende initiatieven. Vanuit Goederenvervoer en Logistiek wordt er goed samengewerkt met de collega's van Energie. Ook om in 2025 tijdig de Spuk-regeling voor CEH goed tot uitvoering te brengen.

Vertalen actieprogramma 2020 -2023 van de Topsector logistiek naar regionaal actieprogramma en uitvoering van de goederen vervoeragenda van het Ministerie van I&W, benutten "Haagse en Europese" Middelen.

We zetten ons in om de Zeeuwse ondernemers en innovators te helpen optimaal gebruik te maken van landelijke en Europese subsidies.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Samen met Zeeland Connect, Impuls Zeeland en het de Zeeuwse logistiek sector zijn er een aantal Europese projecten uitgevoerd en inmiddels afgerond. Een aantal projecten lopen nog en via Interreg is in 2024 ook een samenwerkingsproject met Vlaanderen ingediend een van start gegaan. Binnen de verschillende innovatielijnen van ZC lopen nu een aantal initiatieven die mogelijk in 2025 tot nieuwe aanvragen gaan leiden.

Ondersteunen van logistieke bedrijven bij robotisering en digitalisering

In samenwerking met het kennisnetwerk KIC|MPI en Zeeland Connect (innovatielijnen Robotisering en digitalisering) zal verder gewerkt worden aan projectontwikkeling en kennisdeling rond robotisering en digitalisering van de procesindustrie en de logistieke sector. De Provincie subsidieert een deel van de organisatiekosten van netwerken, met als doel de binding in de sectoren te stimuleren en samenwerking te borgen. De Provincie neemt ook deel aan diverse landelijke innovatieoverleggen, om informatie te verkrijgen die weer gedeeld kan worden met onze regionale partners.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De innovatielijn binnen ZC is inmiddels volledig bemand en draait op volle sterkte met een volle activiteitenplanning voor 2025. De trekker hiervan is ook gelieerd aan KiC MPI zodat kruisbestuiving beter mogelijk wordt gemaakt. Dat biedt verdere kansen voor mooie projecten!

Doelstelling

Arbeidsmarkt

Doel is dat de Zeeuwse arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt. Zo kunnen we voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers. Hiervoor scherpen we het Aanvalsplan Arbeidsmarkt verder aan en voeren we deze in samenwerking met de triple-helix-partijen (ondernemers-onderwijs-overheid) uit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Middels samenwerking met de partners in het veld en uitvoering van diverse acties wordt gewerkt aan het realiseren van deze doelstelling.

Acties

Ontwikkelen tool: werving, selectie en plaatsing op basis van competenties

Als onderdeel van de doorontwikkeling van het HR Netwerk Zeeland wordt een 'toolbox met goede voorbeelden' voor Zeeuwse ondernemers gemaakt. In deze toolbox wordt onder meer de tool: 'werving, selectie en plaatsing op basis van competenties' opgenomen. Het initiatief ligt hiervoor bij het HR Netwerk Zeeland. De Provincie Zeeland heeft hierbij een verbindende en faciliterende rol.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Tijdens de georganiseerde HR netwerknetwerkbijeenkomst dit jaar zijn diverse goede voorbeelden gedeeld van Zeeuwse werkgevers die werven en selecteren op basis van competenties. Daarnaast werken Zeeuwse werkgevers geïnformeerd over de methode 'het potentieel pakken' dat gericht is op het in hun kracht zetten van medewerkers en het aanwezige potentieel te benutten. Deze informatie is ook gedeeld op het HR Platform. Idee is om de kennis en ervaring ter zijner tijd op te nemen in de 'toolbox' in opdracht van het HR Platform met daarin voor alle werkgevers bruikbare praktijkvoorbeelden.

Opzetten van toolbox voor werkgevers

Het HR netwerk Zeeland wordt door ons gestimuleerd en ondersteund om de diverse, reeds ontwikkelde 'tools' voor werving, selectie en plaatsing te bundelen in een toegankelijke toolbox.

Hierdoor zijn de diverse methoden en instrumenten om de juiste kandidaten te vinden en te behouden, ter inspiratie én gebruik beschikbaar voor alle Zeeuwse HR medewerkers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het HR netwerk is in 2024 een pilot gestart met een toolbox voor werkende mantelzorgers. Deze is ontwikkeld en wordt getest. Na positieve ervaring wordt de toolbox in 2025 verder uitgebreid voor andere thema's die relevant zijn voor Zeeuwse werkgevers.

Komen tot een soepele grensoverschrijdende arbeidsmarkt Zeeland – Vlaanderen

We doen verschillende werkzaamheden, waaronder: netwerk EURES, steun geven aan Grensinformatiepunten en aanjagen van grensoverschrijdende projecten. Ook wisselen we goede voorbeelden uit en zoeken we naar samenwerkingsmogelijkheden. Binnen het Aanvalsteam Arbeidsmarkt heeft de Provincie Zeeland een stimulerende rol om samen met partners de doelstellingen van het Aanvalsplan te halen. We voeren onze rol uit door de inzet van taken als: signaleren, agenderen, opstarten van activiteiten, coördineren, verbinden en faciliteren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Doorlopende activiteit met verschillende acties waaronder: grensoverschrijdende uitwisseling good practices en onderzoeken van (mogelijke) gezamenlijke projecten, partnerschap Grensinformatiepunten/ verbinden, aanjagen, faciliteren van projecten Euregio Scheldemond en Havenactieplan.

Opzetten van een warme ontvangst van arbeidsmigranten (uit binnen- en buitenland) (Expat Center, Zeeland Commissionair)

In 2019 is het Expat Center Zeeland in Terneuzen opgericht en in 2023 is het met een tweede vestiging in Goes uitgerold over heel Zeeland. Het Center geeft aan internationals en hun werkgevers informatie en advies over het wonen en werken in Zeeland. Door een warm welkom van nieuwe inwoners wordt het vestigingsklimaat van Zeeland versterkt en zullen de nieuwkomers zich vaker en langer binden aan de regio. Waarmee ze bijdragen aan het oplossen van de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. In 2024 wordt de dienstverlening van het Expat Center verder uitgerold en een warm welkom Center worden voor alle nieuwe Zeeuwen uit binnen- en buitenland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan de voorbereiding van een tweede vestiging van het Expat Center in Zeeland (naast Terneuzen nu ook in Goes), het betrekken en binden van het onderwijs, het

bedrijfsleven en de overheden aan het Centrum en de uitbreiding van de klantgroep (naast expats en arbeidsmigranten ook studenten en mensen van elders uit Nederland). Ook is gerealiseerd dat de IND in 2025 een loket in Goes opent en hebben de Zeeuwse gemeenten de handen in een geslagen om een 'one-stop-shop' in te richten. Hierdoor kunnen kennis- en arbeidsmigranten en hun gezinsleden op één moment en op één locatie terecht om alles te regelen voor hun verblijf in Zeeland.

Ontwikkelen van een gestructureerde aanpak gericht op het binden van jongeren aan de Zeeuwse arbeidsmarkt

Een doorlopende activiteit gericht op het boeien en binden van jongeren met diverse activiteiten waaronder een campagne voor eindexamenscholieren, een kick-off festival voor MBO-, HBO- en WO-jongeren (EEZIE) en een traineeprogramma. We zullen, na de evaluatie in 2023, het programma EEZIE in (vernieuwde vorm) in 2024 continueren.

Eezie.nl is een digitale verzamelplaats voor scholieren, studenten en young professionals in en buiten Zeeland. Het is dé plek om goede tips te vinden over evenementen, festivals, opleidingen, vacatures en bijbanen en andere mooie kansen die Zeeland jou kan bieden. Eezie wil jongeren laten zien hoe leuk Zeeland is en hoeveel kansen hier liggen. Bedrijven bieden stages en (bij)banen aan. Onderwijsinstellingen zetten bijzondere opleidingen in de kijker. Young professionals en Zeeuwse studenten buiten Zeeland ontmoeten elkaar bij meet-ups en vinden via Eezie de interessantste vacatures in Zeeland en de leukste events.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Lopende activiteit. Ook dit jaar is samen met de betrokken partners vanuit het onderwijs, bedrijfsleven en de overheden, onder de naam 'EEZIE' de Eindexamencampagne, de campagne 'hou je hoofd cool' en 'in de pocket' georganiseerd. Aan de start van het nieuwe studiejaar 2023 - 2024 is daarbij het MBO - HBO-WO - Kick off Festival georganiseerd om studenten te informeren over- en binden aan de kansen die Zeeland voor hen biedt. Al deze acties worden gevoerd om data te verzamelen en gerichte acties te kunnen starten ten behoeve van het binden van jongeren aan Zeeland. Dit jaar is het programma EEZIE geëvalueerd. De evaluatie biedt input voor het vervolg van de aanpak van het programma in 2025.

Aantrekken, scholen en trainen van kandidaten voor Zeeuwse sectoren (Techniepact, Hospitalitypact, Zorgpact, Onderwijspact)

Samen met onze partners uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheden stellen we Human Capital Agenda's op voor die sectoren en opgaven waar Zeeuwse organisaties en bedrijven een groot tekort aan mensen ervaart. Voorbeeld hiervan is een Human Capital Agenda voor de vergroening van de procesindustrie. Door een samenhangende aanpak, met gebruikmaking van bestaande expertise en activiteiten, wordt efficiënt en effectief voorzien in voldoende personeel. De Provincie Zeeland zet een 'Human Capital Call 2024' op basis waarvan concrete plannen subsidie kunnen ontvangen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het afgelopen jaar is gewerkt aan drie Human Capital agenda's en pacten:

- Just Transition Fund: Human Capital agenda ten behoeve van voldoende gekwalificeerd personeel voor de vergroening van de procesindustrie.
- Techniekpact, Kiezen, leren en werken in de techniek met als doel de instroom in technische opleidingen vergroten. (Door ontwikkeling van het in 2024 stopgezette Huis van de Techniek).
- Boost IT: ICT en digitalisering-programma om het IT tekort in Zeeland binnen alle sectoren terug te dringen.

Doelstelling

Concurrentiepositie Food

De voedselsector (landbouw, visserij, verwerking e.d.) is een belangrijke pijler onder de Zeeuwse economie. Onze doelen richten zich specifiek op het versterken van de concurrentiepositie in de aquacultuursector, en we zetten ons in om het aantal actieve bedrijven in de visserijsector op hetzelfde niveau te houden. NB: acties met betrekking tot landbouw staan in het programma "Balans in landelijk gebied".

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het aantal actieve bedrijven in de Noordzeevisserij (aanvoersector) is afgenomen als gevolg van een landelijke saneringsregeling. In de schelpdiersector en overige visserij is het aantal actieve bedrijven nagenoeg gelijk gebleven.

Acties

Steunen van netwerkorganisaties Zeker Zeeuws en Food Delta Zeeland

Zeker Zeeuws en Food Delta Zeeland zijn netwerkorganisaties die het Zeeuwse foodcluster en voedselbedrijven helpen versterken. Bijv door campagnes, kennisdeling, afstemming en lobby. Ook in 2025 ondersteunen wij deze organisaties.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Aan beide organisaties Zeker Zeeuws en Food Delta zijn de afgelopen jaren activiteitsubsidies verleend. Samen met financiering door het bedrijfsleven heeft dit geleid tot een groot aantal uitgevoerde activiteiten en nieuwe projecten. Zo heeft Food Delta vanuit de activiteitsubsidie deelgenomen aan meerdere projecten binnen Zeeland in Stroomversnelling en organiseerde Stichting Zeker Zeeuws jaarlijks diverse activiteiten, waaronder een zeer succesvolle publiekscampagne voor "Streekproducent van het Jaar". Tevens is door de structurele activiteiten van Stichting Zeker Zeeuws

(onder andere communicatie en keurmerkbeheer) veel aandacht gegenereerd voor Zeeuwse streekproducten en -producenten.

Stimuleren innovatie in de Zeeuwse agrofood en aquacultuur

De innovatieregeling "Zeeland in stroomversnelling" richt zich op de voorkant van de keten, bedrijven kunnen geld krijgen voor onderzoeken van de haalbaarheid en demonstratie van nieuwe initiatieven. Dit is een effectief instrument gebleken om innovaties in agrofood en aquacultuur te stimuleren.

Daarnaast ondersteunen we in 2024 actief ten minste 3 initiatieven, gericht op kansrijke innovaties en nieuwe ontwikkelingen in de visserij- en aquacultuursector die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde in de keten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Binnen het subsidieprogramma Zeeland in Stroomversnelling zijn onder andere de volgende initiatieven financieel ondersteund: demonstratie oesterrifherstel in de Zeeuwse Delta, Predictive analytics voor aquacultuur op zee en Productie kunststof (visserij-)schip.

Voorzitterschap landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden

Als voorzitter van het landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden spelen we een actieve rol in de ondersteuning van de visserijgemeenschappen. Binnen dit platform geven we voortdurende aandacht aan de voor de visserijsector belangrijke dossiers, zoals aanlandplicht, ruimte op zee, Noordzee-akkoord en de kottervisie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Ook in 2024 heeft het Bestuurlijk Platform een actieve rol gespeeld in de ondersteuning van de visserijgemeenschappen. Dit doet zij door overleg te voeren binnen het platform, met de landelijke visserij-organisaties en nationale en Europese overheden.

Stimuleren nieuwe vormen van schelpdierkweek

Binnen de Taskforce Mosselkweek Voordelta onderzoeken we de mogelijkheden om mosselen op de Noordzee te kweken. In 2024 zullen we verder invulling geven aan het begin 2023 ondertekende Intentieovereenkomst Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met betrekking tot Mosselkweek in de Voordelta is in 2024 een pilot gestart. De eerste resultaten daarvan worden in 2025 verwacht. Aan de Intentieovereenkomst Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur is in 2024 verder invulling gegeven samen met de partners in de overeenkomst.

Stimuleren verdere ontwikkeling van de binnendijkse aquacultuur.

Binnendijkse aquacultuur is een innovatieve sector die veel waarde kan toevoegen aan de Zeeuwse foodsector. Daarom stimuleren we deze sector, bijv door het subsidiëren van proefprojecten, lobby en kritisch kijken naar regelgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is door omstandigheden één van de twee Zeeuwse viskwekerijen gestopt. Tegelijk is een nieuwe viskwekerij op dezelfde locatie gestart.

Doelstelling

Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers

Voor welvaart en welzijn is het belangrijk dat Zeeland een goed vestigingsklimaat heeft voor ondernemers. Doel is om enerzijds de concurrentiepositie van bestaande Zeeuwse ondernemers te versterken en anderzijds onze economische positie en vestigingsklimaat als regio duurzaam te versterken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Zowel de logistieke sector als ook de binnenvaartsector zijn in Zeeland goed vertegenwoordigd. Dat is uiteraard niet vreemd als je als provincie onderdak biedt aan een (grensoverstijgend) havenbedrijf als North Sea Port. Netcongestie en de krappe arbeidsmarkt zijn op dit moment voor de sector de grootste uitdagingen, maar dat is niet alleen in Zeeland het geval.

Acties

Ondersteunen van de Zeeuwse ondernemers (starters en MKB)

We steunen starters en MKB door onder andere het verder uitwerken van een Actieprogramma Dienstverlening 2023-2025, ondernemersbeleid af te stemmen met andere Zeeuwse overheden via het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), de MKB-deal "Digitaal Doen Zeeland" met het ministerie

EZK uit te voeren, het zoeken naar nieuwe instrumenten die de digitale transitie biedt voor ondernemers en deelnemen aan European Digital Innovation Hub (EDIH). Ook ontwikkelen we instrumenten om familiebedrijven te steunen en innovatiefinanciering mogelijk te maken, en voeren we deze uit. Tot slot geven we periodiek een Zeeuws Economisch bericht uit, en creëren we een centraal digitaal informatiepunt waar ondernemers terecht kunnen voor informatie en verwijzing op het brede terrein van verduurzaming, netwerkcongestie en subsidiemogelijkheden,

Kwaliteitsindicator en toelichting

- We nemen deel aan de interprovinciaal overleg (IPO) werkgroepen mkb-dienstverlening, digitale economie en innovatie.
- Met Dockwize en Impuls hebben we middels een werksessie met KplusV een eerste aanzet gedaan voor een efficiëntere en effectievere mkb-dienstverlening in Zeeland. Doel is dat ondernemers laagdrempelig en op maat aan informatie en advies komen over vraagstukken én dat het aanbod van dienstverleners optimaal op elkaar aansluit.
- De pilot voor familiebedrijven ten aanzien van bedrijfsopvolging uitgevoerd door o.a. Dockwize en Impuls heeft een waardevolle werkwijze opgeleverd om familiebedrijven te ondersteunen in een opvolgingstraject. Dockwize is, met subsidie van de Provincie Zeeland, in 2024 gestart met de APK Bedrijfsopvolging Familiebedrijven, waarbij deze werkwijze wordt toegepast om gericht begeleiding te bieden tijdens opvolgings- en overnametrajecten.
- Rondom familiebedrijven organiseerden we een business bootcamp in samenwerking met onder andere Zeeland Business. Dit evenement heeft voor een versterking van de community gezorgd.
- In 2024 werd het portaal Toekomstbestendig Ondernemen gelanceerd. Met als doel om ondernemers in het kader van de energietransitie te helpen verduurzamen en de informatie hierover in één platform aan te bieden. In het kader van het vergroten van de vindbaarheid van het portaal en tegelijk ondernemers informeren over wat er op ze af komt rondom de energietransitie, hebben we in 2024 een ondernemerstour georganiseerd bij de Zeeuwse gemeenten en hun ondernemersverenigingen. Deze bijeenkomsten werden in samenwerking met gemeenten, Dockwize en Impuls Zeeland georganiseerd en zijn totaal door meer dan 700 ondernemers bijgewoond.
- Het programma Digitaal Doen Zeeland heeft een ondersteuningsbehoefte bij ondernemers blootgelegd op het gebied van digitalisering, AI en robotisering. In navolging hiervan zet Dockwize verder in op ondersteuning van de individuele ondernemer in het digitaal huishouden van diens onderneming via APK Digitaal. Impuls Zeeland zet zelf het vervolg in op basis van de geïnventariseerde behoefte binnen de kennis- en innovatienetwerken via het programma Digitaal Verder.
- Samen met onder andere Provincie Noord-Brabant en Provincie Limburg is Provincie Zeeland deelnemer van het Europese programma European Digital Innovation Hub (EDIH). Hier zijn in 2024 totaal tien Zeeuwse mkb-ondernemers in de maakindustrie met hun digitaliseringsvraagstuk geholpen. Ondersteuning is geboden in de vorm van onder andere quickscans, coaching en workshops en loopt via de website klikopmorgen.nl
- In 2024 verschenen vier edities van het Zeeuws Economisch Bericht. Hierin staan cijfers over de Zeeuwse economie en is verschillende actuele thema's uitgelicht zoals de energietransitie en regeldruk. Het Zeeuws Economisch Bericht is een uitgave van Provincie Zeeland, Impuls Zeeland, Economic Board Zeeland en het HZ Kenniscentrum Ondernemen en Innoveren.

Uitvoering prestatieafspraken door Impuls Zeeland

Impuls Zeeland is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Zeeland en ontvangt jaarlijks een integrale kostensubsidie van de provincie. In een breed economisch netwerk zet deze organisatie

zich in voor een sterke, duurzame en inclusieve Zeeuwse economie en werkgelegenheid. Impuls werkt aan de sociaaleconomische ontwikkeling van Zeeland vanuit drie pijlers:

- Innoveren (business development en uitvoering van projecten).
- Investeren (werk maken van financiering van innovatie).
- Internationaliseren (werving van bedrijven en investeringen en bevorderen internationale handel).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Als aanjager ontwikkelt Impuls Zeeland nieuwe initiatieven en projecten in regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Dit doet Impuls vanuit drie kerntaken:

- investeren
- internationaliseren
- innoveren

De prestatieafspraken in 2024 hadden betrekking op deze clusters. Provinciale Staten hebben conform ons deelnemingenbeleid het werkplan, de begroting en het inhoudelijke en financiële jaarverslag ontvangen.

Uitvoering prestatieafspraken door Zeeuwse Milieufederatie (ZMf)

ZMf houdt zich bezig met het verlies aan biodiversiteit, klimaatverandering en klimaatrechtvaardigheid. Dit doet de ZMf door het volgen van drie programmalijnen:

- Ruimtelijke Ordening & Landschap.
- Deltawateren.
- Duurzaamheid, circulaire economie en energietransitie.

In 2024 gaat de aandacht naar de volgende punten:

- Actieplan verduurzaming industrie Zeeland.
- Natuurinclusieve energietransitie.
- Klimaatbuffers.
- Grensoverschrijdende samenwerking.
- Gewasdiversificatie.
- Westerschelde Narrative.
- Raad van Inspiratie jongeren .

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het ZMF heeft in 2024 alle afgesproken prestaties geleverd en wordt een goedkeurende verklaring afgegeven voor de jaarstukken.

Uitvoering prestatieafspraken door Roosevelt Institute for American Studies

Het Roosevelt Institute for American Studies is een onderzoeksinstituut en bibliotheek gericht op Amerikaanse geschiedenis en Transatlantische relaties en ontvangt jaarlijks een integrale kostensubsidie van de provincie. Activiteiten in 2024 dragen bij aan de ambitie van Campus Zeeland om een gezonde onderwijs-, kennis- en onderzoekinfrastructuur te realiseren passend bij de Zeeuwse (economische) opgaven. In dat kader worden de volgende activiteiten binnen 3 prestatievelden uitgevoerd:

1. Zeeuwse thema's (lezingen, UCR Essay-prijs, Kennisplatform Slavernijverleden Zeeland, Four Freedom, webinars).
2. Graduate School (internationale PhD congressen, studentenbeurzen, T. Roosevelt American History Award MA Scriptieprijs);
3. Onderzoeksinstituut NAS Hub (beursprogramma's, (studenten)conferentie, NAS Amerikanistendag, gasthoogleraarschap).

Kwaliteitsindicator en toelichting

De activiteiten van het RIAS droegen in 2024 bij aan de ambitie van Campus Zeeland om een gezonde en sterke onderwijs- en kennisinfrastructuur te realiseren, passend bij de Zeeuwse (economische) opgaven. De activiteiten gekoppeld aan de onderstaande deelgebieden dragen bij aan de kennisinnovatie/ontwikkeling van (Zeeuwse) experts, waarbij wordt ingezet op het aantrekken en binden van jongeren en ander talent van elders aan Zeeuwse thema's. Er is zodoende sprake van kennisverrijking rondom Zeeuwse thema's waardoor Zeeland internationaal (extra) op de kaart wordt gezet. In dat kader zijn de volgende activiteiten binnen drie prestatievelden volgens planning uitgevoerd:

- Zeeuwse thema's (Lezing Iwan Morgan, UCR Essay-prijs Duurzaamheid, Kennisplatform Slavernijverleden Zeeland, trans-Atlantische webinars, gasthoogleraarschap Environmental History).
- Graduate School (internationale PhD congressen, studentenbeurzen, T. Roosevelt American History Award MA Scriptieprijs, studentenexcursies).
- Onderzoeksinstituut NAS Hub (beursprogramma's, (studenten)conferentie, NAS Amerikanistendag, gasthoogleraarschap).

Dockwize: uitvoering van de prestatieafspraken

Dockwize helpt startende ondernemers op allerlei manieren. We maken jaarlijks prestatieafspraken over de uitvoering van overkoepelende activiteiten uit het meerjarenplan "Dockwize: Your Innovation Hub 2024 - 2027". Dockwize helpt bedrijven om hun volgende stap te zetten en werkt daardoor aan een sterk economisch klimaat in Zeeland, met nadruk op de ontwikkelingen in de grote transitie zoals op het gebied van water, energie en voedsel. Hoofddoel is structuurversterking door het aanjagen van innovatie, groei en ondernemerschap.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor Dockwize was 2024 het jaar waarin de échte opstart van de nieuwe projecten New Waves en Energy Campus begon. Op transitie-thema Energie organiseerde Dockwize de 'boost the energy transition challenge', ontwikkelde het intrapreneurshiptraject met TU Delft en waren ze mede gastheer voor de Windday 2024. Dockwize lanceerde het transitie-thema Food met het Get Unlocked event, een nieuwe Food challenge met Krijn Verwijs en de eerste food events in de KAAP. Daarnaast besteedde Dockwize veel werk aan de doorontwikkeling van het concept en de verbouwing van Innovatiepunt KAAP.

Enkele van de successen van Dockwize uit 2024:

- In totaal 53 partners, waarvan vier nieuwe in 2024
- 13 ondernemers actief in de groeiprogramma's
- 43 ondernemers actief in de ondernemersmodules
- 31 studenten volgden het studentondernemerschapsprogramma
- 18 ondernemers geselecteerd in de Boost the Energy Transition challenges en Food challenge gelanceerd
- start APK Familiebedrijven
- Intrapreneurship programma met TU Delft gestart
- Twee internationale startups verbonden aan de Dockwize community
- Zeven projecten actief in KAAP met nationale en internationale partners zoals TNO, TKI Wind op Zee, Stork, World Class Maintenance, Eneco en FLASC. Vele kennisinstellingen waren betrokken zoals HZ, Scalda, Ghent University en TU Delft
- Winddays trok meer dan 650 windenergie-professionals naar de KAAP
- Dockwize opende de inspiratieruimtes van KAAP en begon met de bouw van de Food test- en demokeuken
- Get Unlocked Food Edition met meer dan 250 deelnemers, zes experiences en 30 waarmakers
- 50 Eat & meet lunches met kennisthema's uiteenlopend van CO2 compensatie tot digitale toegankelijkheid

Ondersteunen algemene netwerk-, acquisitie en representatieactiviteiten

Om concrete resultaten voor Zeeland te behalen en om de aantrekkingskracht te versterken, onderhouden we contacten met het netwerk. We organiseren daarvoor één keer per jaar een strategisch overleg met:

- North Sea Port
- Impuls Zeeland/ Foreign Direct Investments
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Economic Board Zeeland
- Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA)
- Trade and Innovate NL

Bestuurlijk en ambtelijk ondersteunen we bovenstaande organisaties bij de werving van en het behouden van (internationale) bedrijven.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Een intensieve samenwerking tussen partners op het gebied van acquisitie helpt Zeeland om de slagkracht te vergroten. In dat kader stond er op 17 oktober 2024 een strategisch acquisitieoverleg met vertegenwoordigers van NFIA/RVO, North Sea Port, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Trade and Innovate, Impuls Zeeland, Economic Board Zeeland en Provincie Zeeland gepland. Dit overleg is verplaats naar 13 februari 2025.

Deelnemen aan platform ENZuid (Economisch Netwerk Zuid Nederland)

Via EN-Zuid stemmen we economisch beleid af met Brabant en Limburg. Onder de vlag van EN-Zuid is medio 2023 het gezamenlijke Zuid-Nederlandse programma "Circulair Bouwen" opgestart. Dit zal hoofdaandachtspunt zijn in 2024.

Kwaliteitsindicator en toelichting

ENZuid heeft inhoudelijke contacten tussen netwerkpartners mogelijk gemaakt. Hiervoor vonden onder andere directie overleggen plaats en een centraal symposium (economische top) en is het strategische onderwerp circulair bouwen verder uitgewerkt tot een concrete programma-aanpak dat is uitvoering is genomen. Ook het eerder opgerichte Platform Groene Chemie Nieuwe Economie (GCNE), een initiatief van ENZuid, heeft zich doorontwikkeld en voert allerlei projecten uit. Vanaf 2025 zal de provincie Zeeland niet meer actief (betalend) meedoen aan ENZuid, maar focust de samenwerking op de regionale ontwikkelingsmaatschappijen.

Doelstelling

Campus Zeeland

Doel van Campus Zeeland is het vergroten van de innovatiekracht van Zeeland en zorgen voor een toekomstbestendige economie waarin jonge, goed opgeleide mensen het bedrijfsleven versterken. Dit doen we, samen met onze partners, door de ontwikkeling- en de versterking van samenhangende onderwijs- en kennisprogramma's en -voorzieningen. Met de realisatie van Campus Zeeland professionaliseren we de kennis- en innovatienetwerken van de Zeeuwse economische sectoren, stellen we samen met de kennisinstellingen (van primair- tot wetenschappelijk onderwijs- en onderzoek) en het bedrijfsleven een nieuwe strategische agenda op en ontwikkelen we een campus voor een beter studentenklimaat.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Middels de diverse acties wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstelling.

Acties

Versterken gehele onderwijs- en onderzoekskolom van PO - WO

Samen met kennisinstellingen en bedrijfsleven stellen we een nieuwe Strategische Onderwijs & Kennis Agenda op. Die zorgt voor samenhang, focus en synergie op onderwijs en onderzoek. Elementen op die agenda zijn wat ons betreft in ieder geval: het aantrekken van internationale studenten (voor zowel de arbeidsmarkt als de instandhouding van onderwijsinstellingen), opleidingsplaatsen in of nabij Zeeland, en campusontwikkeling voor een beter studentenklimaat. De provincie heeft hierin een stimulerende procesrol.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is regelmatig contact en afstemming geweest met partijen in de het onderwijs-kennisveld en zijn er verbindingen en relaties gelegd tussen het onderwijs/onderzoek en nieuwe ontwikkelingen. Concreet heeft dit onder meer geleid tot:

- Bouwstenen geformuleerd voor de strategische onderwijsagenda, samen met de Zeeuwse multiple helix partners. Hierop is vervolgens de daarop 90% Campus Zeeland strategische onderwijs- en onderzoeksagenda 2025 - 2035 opgesteld, die in 2025 vastgesteld en in uitvoering genomen zal worden.
- Het in kaart brengen van het belang van internationale studenten en internationalisering in het Zeeuwse onderwijs, actieve gezamenlijke lobby richting het Rijk voor de Wet Internationalisering in Balans.
- Subsidie aan werkplaatsen Onderwijs-Onderzoek, waar gezamenlijke vernieuwende Zeeuwse aanpakken, gericht op de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs en lesgeven, worden ontwikkeld. Dit gebeurt binnen de hele onderwijswaaier (po-vo-mbo-hbo-wo).
- Inloopvoorziening Hoornbeeck college.
- De monitoring rondom de transitie van het VO Zeeuws-Vlaanderen.
- Doorontwikkeling van de verbinding van RIAS aan de Zeeuwse opgaven.
- Betrokkenheid bij de ontwikkeling van 'Campus Terneuzen'.

Opening en start opleidingen aan het Joint Research Center

Het Joint Research Center Zeeland (JRCZ) is geopend en gestart met opleidingen. De provincie heeft een stimulerende rol om samen met de partners de doelstellingen van het JRCZ te blijven realiseren. Hierbij zal met name aandacht besteed dienen te worden aan de verbinding van de onderzoeksprogramma's en activiteiten van het JRCZ met het bedrijfsleven.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Dit is een lopende activiteit binnen de multiplehelix samenwerking Campus Zeeland.

Verbinden tracks Engineering en Innovation aan (Zeeuwse) onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur en bedrijfsleven/opgaven

De tracks Engineering en Innovation zijn onderdeel van Campus Zeeland die in fases wordt gerealiseerd. Nu de Engineering tracks zijn ontwikkeld en een succesvol onderdeel zijn geworden van het UCR-curriculum, is het van belang dat het programma verbonden wordt met de Zeeuwse onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur, en het bedrijfsleven.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Om diverse redenen loopt de realisatie van het 'Departement Engineering en Innovatie' anders dan voorzien. UCR heeft de Provincie Zeeland om die reden verzocht in te stemmen met een bijstelling van de oorspronkelijke businesscase van 2019.

UCR heeft om die reden voorgesteld en na instemming besloten, om Engineering, na een periode als zelfstandige eenheid, nu fasegewijs verder te ontwikkelen als integraal onderdeel van het college (zie bijlage 1). Engineering wordt hierdoor nog steviger verankerd in het UCR-curriculum. Om dit te bewerkstelligen introduceert UCR twee Engineering thema's die ingevlochten worden door het hele curriculum.

Te weten:

- Duurzaamheid & Delta
- Data Science & Artificial Intelligence (AI).

Hierdoor wordt Engineering het verbindende thema binnen UCR. UCR kan zich daarmee profileren als 'een bèta-georiënteerd college', hetgeen het rekruteren van nieuwe, meer in bèta geïnteresseerde studenten zal bevorderen.

Door cursussen te ontwikkelen die Data Science & AI en Duurzaamheid & Delta integreren, en daarbij samen te werken met de Zeeuwse ondernemers en instellingen, kan UCR het college verder ontwikkelen, het LAS-concept versterken én als organisatie weerbaarder en duurzamer worden ten opzichte van concurrerende instellingen.

Onderbrengen onderzoeksprogramma Vlaanderen-Nederland Deltavraagstukken bij Delta Kenniscentrum

Het Vlaams-Nederlandse onderzoeksprogramma Deltavraagstukken is onderdeel van Campus Zeeland en wordt vanuit Nederlandse zijde toegevoegd aan het onderzoeksprogramma van het Delta Climate Center (DCC). Naar verwachting leidt dit tot versterking van de programma's en de samenwerking ook met Vlaanderen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het DCC en Universiteit Gent zijn met elkaar in overleg (bijeenkomsten en werksessies) over de koppeling van het onderzoeksprogramma Deltavraagstukken aan het programma van het DCC. Doel is om het volledige programma aan Nederlandse zijde onder te brengen bij het DCC.

Versterken businessmodel, organiserend vermogen in intersectorale samenwerking tussen de al bestaande netwerken (professionaliseren en verbinden met eco-systeem)

De kennis- en innovatienetwerken (K&I) hebben veel nut bewezen als platformen waar bedrijven elkaar treffen, kennisdelen en kunnen samenwerken - met elkaar en met overheden en scholen. Deze netwerken willen we doorontwikkelen tot robuuste netwerken door ze sterker te verbinden aan andere Zeeuwse innovatieprojecten, zoals de human capital agenda's en de field-, test- en livinglabs. Ook willen we de betrokkenheid van de Economic Board Zeeland vergroten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 heeft Campus Zeeland de K&I netwerken ondersteund in hun ontwikkeling tot robuuste netwerken. Zo zijn vier bijeenkomsten georganiseerd met alle K&I managers over onder meer het versterken van een netwerkorganisatie en cross sectorale samenwerking. Een tweetal gezamenlijke innovatieprojecten zijn in 2024 ontwikkeld door de K&I netwerken zelf.

In 2024 heeft Campus Zeeland aan zeven K&I netwerken subsidie verleend voor het versterken van hun organiserend vermogen. Om de K&I projecten en programma's goed uit te kunnen voeren, hebben de K&I netwerken voorzieningen en faciliteiten nodig. In dit kader is Campus Zeeland betrokken bij de ontwikkeling en uitrol van diverse projecten en faciliteiten die het Innovatie ecosysteem in Zeeland in beeld moeten brengen dan wel versterken. Zoals bij de ontwikkeling van het Innovatiecentrum voor techniek en Veiligheid in Terneuzen en het Foodlab in de Kaap en bij de workshop over het in kaart brengen van de samenwerking binnen het agri-food ecosysteem. Eind 2024 is de driejarige K&I subsidieregeling Duurzame versterking K&I netwerken 2025-2027 door GS vastgesteld.

Delta Climate Center

Op 1 juli 2023 is het Delta Climate Center van start gegaan en op 5 oktober 2023 feestelijk geopend. In 2024 zullen de onderwijs- en onderzoeksprogramma's en de valorisatie nader gekoppeld en verbonden worden aan Zeeuwse ondernemers en lopende initiatieven & programma's met het doel tot een efficiënt- en samenhangend Zeeuws Ecosysteem rondom Water, Energie en Voedsel te komen. De provincie verleent, als onderdeel van de afspraken "Wind in de Zeilen", subsidie aan het Delta Climate Center en kan als zodanig meepraten over inrichting en inhoud van het centrum.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Op 20 augustus 2024 hebben Gedeputeerde Staten Zeeland ingestemd met het subsidieverzoek voor de eerste tranche. Op 9 oktober 2024 heeft ook het ministerie van OCW de beschikking verleend voor de eerste subsidietranche. Daarmee is het DCC formeel van start conform plan en het doel van fiche C Wind in de Zeilen.

Om te kunnen monitoren of de aan het DCC beschikbaar gestelde subsidie op de beoogde- en juiste wijze wordt ingezet zal aan iedere subsidietranche een aantal afrekenbare prestatie-indicatoren verbonden worden. Het DCC geeft hiertoe bij ieder subsidieverzoek aan op basis van welke prestatieafspraken -in lijn met de hogere ambitie/kaders van het DCC- de concrete voortgang van de desbetreffende tranche gemeten kan worden. Het Rijk, de Provincie Zeeland en gemeente Vlissingen monitoren samen met het DCC halfjaarlijks de inhoudelijke- en financiële- voortgang en de impact en het effect van het DCC in Zeeland. Aan het einde van de subsidieperiode wordt een evaluatieverslag opgeleverd dat tevens als input geldt voor het subsidieverzoek van de volgende tranche.

In jaar 4 (2026) vindt een tussentijdse evaluatie plaats om te bepalen hoe verder te gaan na afloop van de subsidieperiode en welke financiële mogelijkheden daartoe beschikbaar zijn.

Doelstelling

Innovatie infrastructuur en - fondsen

Doel is Zeeuwse ondernemers te helpen innovaties te verwezenlijken en daarmee de concurrentiekracht van bedrijven in Zeeland te vergroten. Hiervoor zijn een aantal innovatieregelingen en -fondsen opgericht, zijn afsprakenpakketten met het Rijk gemaakt en voeren we Europese subsidieprogramma's uit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met betrekking tot innovatie op het gebied van infrastructuur werken we als provincie (en havenbedrijf North Sea Port) samen binnen de Goederenvervoer Corridor Zuid. Te denken valt dan aan onder andere digitalisering en autonoom vervoer. Op het gebied van autonoom vervoer is in 2024 een visie door GS en PS vastgesteld waarin het basis ambitieniveau is gekozen als uitgangspunt. Verder nemen we op basis van beide thema's deel aan diverse projecten op Europees en GVC-niveau.

Acties

Uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.

Investeringsfonds Zeeland (IFZ) levert door middel van revolverend financieren een bijdrage aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie. De projecten richten zich hoofdzakelijk op investeringen in innovatieve startups, scaleups en MKB-ondernemingen. In toenemende mate wordt ingezet op het maken van impact, het leveren van een bijdrage aan de energie- en grondstoffentransitie en creatie en behoud van hoogwaardige directe en indirecte werkgelegenheid. Verder wordt steeds meer aangesloten bij de trend "volume to value", waarbij het meer van belang is in de juiste bedrijven te investeren dan alleen de investerings- en overige kwantitatieve targets te behalen. Gezien de krappe arbeidsmarkt en het willen behouden van high potentials in de regio, richt het IFZ zich op bedrijven met een hoog innovatievermogen.

- Zeeland Financial Matching geeft groei- en innovatievouchers uit. Zeeland Financial Matching stimuleert en ondersteunt de groei- en innovatieplannen van Zeeuwse studenten, startups, scale-ups en innovatief MKB. Het doel is om bij te dragen aan het verbeteren van innovatie, ondernemerschap en de concurrentiekracht van bedrijven.

- Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
- InnoGo! stimuleert innovatieve ondernemers in de vroege fase door begeleiding van hun innovatie, het introduceren van de ondernemer in het netwerk en het verstrekken van leningen.
- Met het Zeeuws Participatiefonds (ZPF) verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken. Dit door aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen uit te geven aan innovatieve ondernemers. Deze bedrijven zitten in de (door)ontwikkelfase of de groeifase. Ze voegen waarde toe met een belangrijk effect op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.
- Op basis van Wind in de zeilen heeft het Rijk de afgelopen vier jaar haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (agio-storting) vergroot. Hierdoor is het investeringsvermogen met € 20 miljoen vergroot.

Het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV schat in of de financiële vaste activa afgewaardeerd moeten worden. Dit gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen. Ook gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag bij aflossingen en rente zijn van invloed op deze inschatting. De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland behalen we door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen in het Investeringsfonds Zeeland is in de meeste gevallen negatief. Hierdoor is er sprake van een grote schattingsonzekerheid over de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schatting)onzekerheid had geen gevolgen voor het oordeel van de accountant van het IFZ.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- In 2024 heeft Zeeland Financial Matching 26 ondernemers geholpen met een innovatievoucher. Deze ondernemers hebben gezamenlijk een bedrag van € 145.000 toegezegd gekregen. De doelstelling van Zeeland FM is om de groei- en innovatieplannen van Zeeuwse studenten, startups, scale-ups en innovatief mkb t/m 15 FTE te stimuleren en te faciliteren. Het doel daarbij is om bij te dragen aan het bevorderen van innovatie, ondernemerschap en de concurrentiekracht van bedrijven, wat de Zeeuwse economie moet versterken. Hiernaast zijn er dit jaar in samenwerking met de Provincie Zeeland ook specifieke vouchers toegekend voor het schrijven van subsidieaanvraag voor OPZuid. Vier bedrijven hebben hier gebruik van gemaakt met een totaalbedrag van € 60.000.
- In 2024 zijn via InnoGo! vanuit 57 unieke leads zeven leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers met een investeringsbedrag van totaal € 933.000. Hieronder valt ook het regionaal fonds Vroege Fase Financiering. In 2024 zijn er geen ondernemers die intensieve begeleiding hebben ontvangen.
- In 2024 is er door het fondsmanagement van ZPF met 26 unieke leads gesproken. Negen innovatie mkb-bedrijven zijn in 2024 financieel gesteund (leningen, achtergestelde leningen en aandelenparticipaties) voor in totaal € 2.415.634 (exclusief een claim voor een participatie die afhankelijk is van de realisatie van milestones). Het ZPF heeft in 2024 één succesvolle exit gerealiseerd. Na afloop van het boekjaar is bekend geworden dat één deelneming/lening nemer in januari is gefailleerd. Om deze reden is de betreffende participatie (€ 800.000) en lening (€ 200.000) plus achterstallige rente volledig afgewaardeerd in het jaarverslag.
- Voor het Fonds Verblijfseconomie Zeeland is met 25 unieke leads gesproken, wat geleid heeft tot twee verstrekte leningen met een totaal van € 260.000.

Door het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV wordt jaarlijks ingeschat of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden. Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag ten aanzien van aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland wordt gerealiseerd door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingonzekerheid ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schattings)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel. Het IFZ heeft voor 2024 een goedkeurende controleverklaring ontvangen van haar accountant.

Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking

We benutten nationale en Europese subsidieprogramma's als cofinanciering bij Zeeuwse projecten, vaak gericht op innovatie, duurzaamheid en economische structuurversterking.

- Met de Subsidieregeling MKB innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland (MIT Zuid) wordt decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve haalbaarheids- en R&D samenwerkingsprojecten. Voor 2024 streven we naar toekenning van tien subsidies voor Zeeuwse haalbaarheidsprojecten en zes subsidies voor Zeeuwse R&D samenwerkingstrajecten.
- Met het EU-subsidieprogramma OP Zuid wordt eveneens decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve projecten waarmee de transitie energie, klimaat, grondstoffen, landbouw & voeding en gezondheid worden ondersteund en/of versneld. Voor 2024 streven we naar toekenning van zes subsidies voor "Zeeuwse" innovatieprojecten binnen OP Zuid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben een cofinancieringsbijdrage aan de MKB Innovatiestimulering Topsectorenbeleid (MIT) regeling verleend. De subsidie is voor het stimuleren van innovatie in het MKB door middel van haalbaarheidsonderzoeken en Research & Development samenwerkingsprojecten. Voor MIT Zuid 2024 is ruim € 11,2 miljoen ingezet voor projecten die bijdragen aan de versterking van de innovatiekracht van het Zuid-Nederlandse MKB. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat draagt hier de 55% aan bij, de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland gezamenlijk de overige 45%. Er was ook dit jaar interesse vanuit Zeeland voor de MIT. In 2024 zijn negen Zeeuwse haalbaarheidsonderzoeken gehonoreerd en zes Zeeuwse Research & Development samenwerkingsprojecten, met een totaal toegekend subsidiebedrag van ruim € 1,3 miljoen euro.

Vanuit Zeeland zijn in 2024 vijf aanvragen voor OPZuid-subsidie ingediend door Zeeuwse aanvragers/consortia. De twee aanvragen die tijdens de voorjaarsopenstelling zijn ingediend, zijn beloofd met toekenning van de gevraagde subsidie. Behalve de toegekende €875.386,01 Europese (EFRO-)subsidie, is voor deze projecten €375.165,42 provinciale cofinanciering betaald. De drie aanvragen die tijdens de najaarsopenstelling zijn ingediend, zijn nog niet definitief beoordeeld. Voor deze drie projecten is bijna €2mln. Europese (EFRO-)subsidie en €849.166,75 provinciale cofinanciering aangevraagd. Medio maart/april 2025 wordt bekend hoe deze projecten inhoudelijk en financieel zijn beoordeeld.

Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is

- Voor Zeeland verder vormgeven van Europese fondsen en subsidiemogelijkheden. In Zuid-Nederlands verband zijn in de zogenaamde Regionale Innovatie Strategie 2021-2027 (RIS) vijf grote strategische hoofdpunten ("transities") benoemd als vertrekpunten. We koppelen deze aan onze Zeeuwse beleidsdocumenten en coalitieakkoord.
- Uitvoering geven aan de Europese programma's 2021-2027. Zeeland is hierin partner samen met OP Zuid, NSP, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg B en C programma's en EMVAF. We willen de mogelijkheden hiervan benutten voor Zeeland.
- Het bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking, via onder andere het Straits Comité en de Scheldemond Raad.
- Voor Zeeland kansen rondom Nationaal Groeifonds zo goed mogelijk monitoren en beïnvloeden.
- Ontwikkelingen op het gebied Europese Green Deal (waar onder in het bijzonder Europese Digitale Agenda en Farm2Fork Strategie) monitoren en waar mogelijk optimaal doorvertalen naar de Zeeuwse uitvoering van de Europese subsidieprogramma's.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben het afgelopen jaar uitvoering gegeven aan de programma's en openstellingen van OP Zuid, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg Europa, Interreg Noordwest Europa, Interreg Noordzee en NSP (voorheen POP 3). Verder werken we in het Straits Comité nog samen met de voormalige partners van het Interreg Twee Zeeën-programma.

Voor NSP zijn in 2024 vier subsidieregelingen opengesteld: LEADER, samenwerking voor innovatie, kennis en informatie en productieve investeringen bedrijfsmodernisering. Dit heeft geleid tot 3 goedgekeurde LEADER projecten, 2 kennis en informatie en 8 samenwerking innovatie EIP (beschikkingen moeten nog wel worden verzonden). De productieve investeringen bedrijfsmodernisering is net gesloten en moet nog worden beoordeeld. Met deze voortgang is de verwachting dat, ondanks een moeizame start (landelijk), binnen deze Europese periode (2021-2028) de volledige Europese middelen voor Zeeland worden benut.

Voor OP Zuid zijn twee geplande openstellingen begeleid, waarbinnen in totaal vijf Zeeuwse aanvragen zijn ingediend. De aanvragers hebben vanuit de provincie, in nauwe samenwerking met Impuls Zeeland en Stimulus Programmamanagement (onze uitvoeringsorganisatie voor onder andere OPZuid), ondersteuning en begeleiding gehad met informatie- en verdiepingsgesprekken. Voorts zijn in het kader van de voucherregeling voor OPZuid door Impuls Zeeland vier vouchers verstrekt voor een tegemoetkoming in de voorbereidingskosten van OPZuid-aanvragen.

Voor Interreg Vlaanderen-Nederland zijn de openstellingen in 2024 uitgevoerd. De samenwerking in het programma Interreg Vlaanderen-Nederland is zeer positief verlopen. Er zijn meerdere projecten gaande of in voorbereidende fase, waarin Zeeuwse organisaties participeren. Vanuit Provincie Zeeland wordt dit mede ondersteunt door diverse Zeeuwse organisaties cofinanciering te verlenen.

Binnen de openstellingen in 2024 van Interreg Noordzee, Interreg Noordwest Europa en Interreg Europa zijn 6 aanvragen vanuit Zeeland gesubsidieerd.

Twee keer per jaar wordt het ERAC rapport over de monitoring van de Europese middelen (in Zuid-Nederland en specifiek Zeeland) naar PS gestuurd, met informatie over de voortgang. Dit is een financiële monitoring/rapportage. Naar de volgende EU-programmaperiode denken wij er over na hoe we deze rapportage kunnen aanvullen met beleidsinformatie vanuit de vraag aan welke de realisatie van welke beleidsdoelen deze projecten bijdragen.

Van de huidige EU-programmaperiode (2021-2027) zijn nog tweeënhalf kalenderjaar te gaan. Dit betekent dat steeds meer budgetten uitgeput raken. Zo langzamerhand beginnen ook de voorbereidingen voor de volgende programmaperiode (2028-2034). Dat betekent dat een deel van de tijd van de programmamedewerkers hieraan besteed zal gaan worden.

Verlenen van subsidie aan voorstellen ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen

Ondersteunen en/of subsidiëren van onder andere:

- De Zeeuwse Innovatieprijs Emergo.
- Netwerkbijeenkomst(en) excellerende MKB bedrijven.
- Initiatieven voor het versterken van het Zeeuwse startersklimaat.
- Ontwikkel-, test- en demolocaties (KAAP Vlissingen en Terneuzen).
- Bedrijfsregeling CrossRoads 2023-2029.
- Financieringstafels.
- Zeeuws Informal Investors Network.

Daarnaast vergroten we samen met Impuls Zeeland en Stimulus de bekendheid van Europese subsidiemogelijkheden onder Zeeuwse partijen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Ook in 2024 is, ter stimulering van Zeeuwse innovatie en het waarderen en bekendheid genereren voor Zeeuwse innovaties, een Zeeuwse Innovatieprijs Emergo editie georganiseerd. Agri Poppe is met het efficiënte aardappelrooisysteem door de jury uitgeroepen tot winnaar. Hiernaast heeft PureBlue met de afvalwaterzuivering de publieksprijs ontvangen.
- Op de dag van de ondernemer organiseerden we een netwerkbijeenkomst op de Abdij, voor ondernemers die in 2024 met hun bedrijf van toegevoegde waarde zijn geweest voor Zeeland. Zo tonen we respect aan ondernemers voor hun inzet en geven we aan het belang aan van deze ondernemers voor Zeeland.
- In 2024 heeft één Zeeuwse mkb onderneming succesvol een subsidieaanvraag ingediend binnen het Interreg programma CrossRoads Vlaanderen-Nederland. De aanvraag leverde de onderneming een subsidiebedrag van € 80.000 op.
- In 2024 zijn zeven Financieringstafels georganiseerd, waarvan één subsidietafel in het kader van het delen van kennis en advies. Elf ondernemers hebben hun voorstel gepitcht.
- Het Zeeuws Informal Investors Network heeft zich in 2024 ontwikkeld tot een robuust en stabiel netwerk. Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest en het aantal leden neemt gestaag toe. Aan de ZIIN Academy, die beginnende investeerders wegwijs maakt in de wereld van startups en investeringen, is dit jaar een meer gevorderde training toegevoegd over het vormgeven van een deal, dealclosing, inrichting governance, vervolfinanciering, de wereld van venture capital en een eventuele exit.

Uitvoering geven aan de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling.

De regeling 'Aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling' stelt subsidies beschikbaar voor haalbaarheidsonderzoeken en demonstratieprojecten om innovaties te stimuleren. Het doel is om daarmee de Zeeuwse economie duurzaam te versterken en de concurrentiepositie te verbeteren. Zeeuwse gemeenten, rijk en de provincie financieren de regeling. In 2024 is met Rijk (Regio Deal NSPD), provincie en gemeenten een nieuwe uitvoeringsperiode van de subsidieregeling afgesproken.

Begin 2024 is besloten over een openstelling die in 2023 plaatsvond. In 2024 zijn er drie openstellingen geweest van de subsidieregeling, twee brede openstellingen en een openstelling voor de Human Capital Agenda. De besluitvorming over de subsidieverlening van de laatste brede en openstelling en die van de Human Capital Agenda is in 2025.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De regeling 'Aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling' stelt subsidies beschikbaar voor haalbaarheidsonderzoeken en demonstratieprojecten om innovaties te stimuleren. Het doel is om daarmee de Zeeuwse economie duurzaam te versterken en de concurrentiepositie te verbeteren.

In 2024 zijn er :

- 10 projecten gestart voor een bedrag van € 954.141 die zijn aangevraagd in de laatste openstelling van 2023.
- zeven projecten gestart voor een bedrag van € 788.079 die zijn aangevraagd in de eerste brede openstelling van 2024.

Uitvoering geven aan investeringsprogramma Regio Deal North Sea Port District en Regio Deal Zeeuws-Vlaanderen 'Zeeuwen zelf aan zet'.

Samen met de Gemeente Terneuzen uitvoering gegeven aan de Regio Deal Zeeuws-Vlaanderen 'Zeeuwen zelf aan zet'. Deze heeft een looptijd tot en met 2025. De deal richt zich op participatie, vernieuwing landbouw, versterking Scheldekust, arbeidsmarkt en onderwijsprojecten. In 2024 zijn alle projecten uit de deal afgerond, volgens de kassier gemeente Terneuzen. In 2025 wordt de deal geëvalueerd.

In 2023 is bekend geworden dat het North Sea Port District € 30 miljoen ontvangt vanuit het Rijk voor de Regio Deal North Sea Port District. Sleutelopgave zijn gezonde en aantrekkelijke leefomgeving, aantrekken van talent en bereikbaarheid van voorzieningen. Vanaf eind 2023/begin 2024 wordt uitvoering gegeven aan het investeringsprogramma van deze nieuwe Regio Deal. In 2024 is bijvoorbeeld gestart met de koppelingsgebieden in Terneuzen en Borsele, Kerngezond in Terneuzen en Borsele, de aanjaaggelden en het Innovatiecluster Techniek en Veiligheid, het innovatiefonds cultuur en de culturele broedplaats Terneuzen en de voorbereiding voor de mobiliteitshubs.

In november is een nieuwe propositie ingediend voor de zesde tranche van de Regio Deals. De Zeeuwse aanvraag richt zich op drie belangrijke thema's die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden: mensen, ruimte en vitaliteit.

-Zeeland heeft meer inwoners nodig. Met meer inwoners blijven de voorzieningen in de kernen en steden bestaan en komt de krappe arbeidsmarkt met personeelstekorten weer in balans.

-Zeeland biedt ruimte. Ruimte voor het vestigen van bedrijven en woningbouw, maar ook ruimte om te innoveren en experimenteren. Binnen die ruimte is het zoeken naar oplossingen voor de nabijheid en

bereikbaarheid van de voorzieningen.

-Zeeland werkt aan gezonde en actieve inwoners en kernen. Met ruimte om te wonen en te werken en het bieden van voorzieningen in de buurt zoals gezondheidszorg, onderwijs, sport- en sociale faciliteiten werken we aan vitale inwoners en een vitale leefomgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Doelstelling

Marketing en Imago

Het actief positioneren van een sterk merk Zeeland zorgt dat Zeeland wordt gezien als een ideale regio om te ondernemen, werken, wonen, studeren en bezoeken. Een sterker Zeeuws imago helpt bij het aantrekken van nieuwe bedrijven, arbeidskrachten, studenten, inwoners en bezoekers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor de logistieke sector werken wij aan het imago/sterk merk Zeeland via ons K&I netwerk Zeeland Connect. Met de komst van de nieuwe programmamanager is het netwerk geprofessionaliseerd. Wat niet alleen terug is te zien in het oplopend aantal betalende leden, maar ook in een verbeterde website en een actief beheer van social media/ berichtgeving op onder andere LinkedIn.

Acties

Continueren van de digitale marktbewerking dmv het platform www.zeeland.com en daaraan verbonden social media kanalen..

Continueren van de digitale marktbewerking door middel van het platform www.zeeland.com en daaraan verbonden social media kanalen. Belangrijk hierbij is om in contact te blijven met geïnteresseerde doelgroepen en het aantal fans van Zeeland verder uit te breiden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is wederom met groot succes gewerkt aan het continueren van de digitale marktbewerking door middel van zeeland.com en bijbehorende socialmediakanalen. Het platform is nationaal en internationaal beter zichtbaar geweest en bezocht door geïnteresseerde doelgroepen. Zo zijn de bezoekersaantallen toegenomen naar ruim 1,7 miljoen gebruikers en bijna 2,3 miljoen sessies. (Tussen de 5 en 6,5 %) Het organische verkeer voor NL nam wederom toe met zo'n 10%. Rondom e-

mailmarketing hebben we 6.279 nieuwe abonnees mogen bijschrijven en zijn ook de fans op alle gerelateerde socialmediakanalen toegenomen en hebben we ruim 11,5 duizend nieuwe fans geworven.

Op basis van zoekintentie van de doelgroepen via bijvoorbeeld Google, zorgden we dat we gevonden werden zodra we relevant waren. Op basis van content kalenders voor social media zorgden we dat we pro-actief in contact kwamen met onze doelgroepen. Toegepaste content bestond uit onderwerpen gerelateerd aan leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren in Zeeland.

Het voeren van campagnes voor specifieke doelgroepen samen met regionale partners (product-markt combinaties) en meewerken aan campagnes van partners.

Door middel van marketing- en promotieactiviteiten in samenwerking met regionale partners werken aan het bereiken van specifieke doelgroepen die nodig zijn voor het oplossen van actuele vraagstukken, zoals bijvoorbeeld het tekort op de Zeeuwse arbeidsmarkt.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is tijdens Concert at SEA de campagne 'Ik wil alleen maar Zeeland' in een doorontwikkelde vorm opnieuw gelanceerd. Waar vorig jaar campagne hero's centraal stonden (testimonial vorm) is er dit jaar gekozen voor een 'hero video' in combinatie met 'spoken word'. Door deze doorontwikkeling kon Zeeland breder geladen worden. Zowel op het terrein van Concert at SEA als met een langer lopende online campagne hebben we specifieke doelgroepen kennis laten maken met leven en werken in Zeeland en middels een winactie bewust gemaakt van het aantal mensen dat naar Zeeland verhuisden in 2023 en zich laten inschrijven voor onze nieuwsbrieven. Dit was wederom een groot succes met ruim 1000 nieuwe opt-ins.

Met de samenwerkende natuurorganisaties (De Zeeuwse Natuur) is de campagnes 'Van alle kanten' gelanceerd met als doel om zowel inwoners van Zeeland als beoogde doelgroepen buiten Zeeland te verrassen met de veelzijdigheid van de Zeeuwse natuur. Ook hier zijn online activiteiten gecombineerd met de inzet van middelen in de fysieke ruimte.

Ook is er door middel van een gezamenlijke netwerksamenwerking (pilot) met 9 partijen gewerkt aan het werven van Technici voor Zeeland. De campagne "Break out!" is hiervoor ontwikkeld en internationaal uitgezet (concept, uitingen, content) en leads zijn doorverwezen naar Talent Service Zeeland. Op dit moment heeft dit geleid tot al een eerste ingevulde vacature en een poule aan geïnteresseerden. In 2025 zullen we de campagne in een nieuwe fase voortzetten.

Het uitvoeren van een nulmeting naar het Zeeuwse imago en de resultaten hiervan verwerken in een vernieuwde merkstrategie (positionering) en meenemen in de uitvoering.

Door middel van marketing- en promotieactiviteiten bijdragen aan de doelstellingen uit het toeristische beleid om toeristen te verleiden om naast het kustgebied ook andere delen van Zeeland te bezoeken. Ook willen we stimuleren dat toeristen buiten het hoogseizoen onze provincie bezoeken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In samenwerking met het Kernteam Toeristische Marketing is er gewerkt aan diverse campagnes om toeristen te spreiden in tijd en plaats en andere dingen te laten zien en doen dan enkel aan de kust. Succesvolle campagnes zijn ingezet op de thema's Zeeuwse Smaken, Stad & Ommeland en Wind door je hoofd (Zeeland wakkert je aan). Voor laatstgenoemde is het thema specifiek doorontwikkeld naar een creatief concept dat net als de overige campagnes (internationaal) uitgezet op onze doelmarkten. Daarnaast heeft er een campagne gedraaid op toeristen in Zeeland in de zomer, om hen aan te zetten tot spreiding in plaats. (Badkoerier, SEA, Social, E-mailmarketing). Het netwerk is via meerdere rondjes en business to business betrokken bij het toeristische beleid om zo samen het Merk Zeeland breed en in gezamenlijkheid de juiste invulling te geven.

De bestaande positionering 'Zeeland Land in Zee' evalueren en waar nodig verder door ontwikkelen in producten en campagnes.

Verder vorm geven aan de nieuwe positioneringsstrategie voor Zeeland door samen met netwerkpartners nieuwe initiatieven te ontwikkelen. De organisatie voeren we samen met partners uit. We communiceren hierover via onze kanalen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Door middel van diverse door ons georganiseerde netwerkbijeenkomsten zijn er stappen gezet in het communicatief doorvertalen van de positionering Shaping the future delta. In een traject met Sinc agency is een campagneconcept en payoff ontwikkeld dat in 2025 verder in samenwerking met het netwerk ingevuld kan worden om zo het merk Zeeland te laden. Via onze business to business nieuwsbrieven is het netwerk betrokken en verder uitgebreid. Ook hebben we een Merk Zeeland LinkedIn kanaal geopend waarop de eerste volgers reeds geabonneerd zijn.

Doelstelling

Circulaire economie

We stimuleren bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen tot het ontwikkelen en testen van circulaire en biobased productiemethodes, efficiënt grondstoffengebruik én circulair ontworpen producten en verdienmodellen. Dit leidt tot verdergaande samenwerking waarbij ketens worden verkort en grondstoffen uitgewisseld én nieuw ontwikkelde circulaire productiemethodes zijn opgeschaald. Ondersteunend hieraan stimuleren we de omslag naar hernieuwbare grondstoffen én verminderen we de vraag naar primaire grondstoffen door het stimuleren van hergebruik van producten en grondstoffen. We richten ons op de sectoren MKB, bouw en industrie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De gewenste vergaande samenwerking krijgt stapje-voor-stapje vorm. Voor het MKB is de R-ladder ontwikkeld én gepresenteerd tijdens de Contacta in Goes. Bedrijven krijgen zo meer inzicht in wat circulair in hun bedrijf kan betekenen. Circulaire projecten zijn, onder

andere bij Zeeland in een Stroomversnelling, gesubsidieerd - onder andere circulaire kozijnen -. Voor de industrie is in 2024 de innovatiehub techniek en veiligheid gestart mét aandacht voor circulair. Daarnaast wordt er binnen Smart Delta Resources (SDR) serieus onderzocht hoe circulaire grondstoffen kunnen worden ingezet.

Het kennis- en Innovatienetwerk circulair Bouwen is actief met bijeenkomsten op het gebied van biobased materialen, meetmethodiek, INFRA en vraag- en aanbod. Onder andere op hun initiatief is de overeenkomst 'Van land tot Pand' ondertekend, waarbij alle Zeeuwse woningbouwcorporaties het gebruik van 100% biobased isolatiemateriaal toe gaan passen in 2030. Bij het K&I netwerk zijn ook alle Zeeuwse gemeenten aangesloten – die aan een eigen beleids- en uitvoeringsagenda CE werken. Door ook binnen de provincie de samenwerking te zoeken, onder andere team wonen en toekomstbestendige bedrijventerreinen, komt ook circulair daar op de agenda te staan.

Acties

We stimuleren de industrie om circulair te werken, onder andere door deel te nemen aan de programmalijn Circular Delta van Smart Delta Resources.

Binnen Circular Delta wordt gezocht naar clusters met synergie op het gebied van grondstoffen en technologie. Verder gebruiken we de overleggen Duurzame Havens en Vitaal Sloegebied en Kanaalzone voor inspiratie, afstemming en verbinding op bestuurlijk niveau. We sluiten aan op het landelijke platform Groene Chemie Nieuwe Economie vanwege mogelijkheden voor financiering (nationaal groeifonds) naast het vormen van circulaire en biobased ketens. Eerdere activiteiten van stichting Circular Biobased Delta zijn hierin ondergebracht; waaronder het ontwikkelen van grootschalige circulaire businesscases.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Circulair Delta, als onderdeel van Smart Delta Resources, loopt goed. Het bestuurlijk overleg duurzame havens heeft plaatsgevonden.

We rollen biobased en circulair inkopen uit binnen Zeeland via 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen'. SDG's (Sustainable Development Goals) zijn hierin leidend.

Het actieplan MVI, met onder andere circulaire en biobased doelstellingen, is in 2021 door GS vastgesteld. Via onder andere de 'IPO krachtenkaart CE en provinciale kansenkaarten' werken we actief samen aan de kennisopbouw rond inkoop- en aanbesteding op nationaal niveau. Aansluiting bij het Nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (NPCE) is hierbij leidend. Ook op internationaal niveau blijven we actief. Het Interreg4SeasProject Circular Biobased Construction Industry (CBCI) dat in september 2022 is afgerond krijgt onder andere een vervolg via Interreg Europe en het project Interreg Speeding Sustainable Skills in Tourism. Deze inzet versterkt de rol van inkoop en aanbesteding op beleidsmatig 'circulair' terrein.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het Interreg4SeasProject Circular Biobased Construction Industry (CBCI) heeft een vervolg gekregen onder andere via de Interreg Peer review in mei 2024 waar inkoop een onderdeel van uitmaakt. Inkoop heeft met financiën in 2024 het initiatief genomen om in de Provinciale Programmabegroting 2025 een 'paragraaf Duurzaamheid' op te nemen. Daarmee worden duurzaamheidsprestaties verantwoord.

We stimuleren circulair bouwen via het K&I netwerk circulair bouwen via projecten in onder andere EN Zuid-verband. We subsidiëren de Biobased Innovation Garden.

We nemen actief deel aan het 'triple-helix' K&I netwerk dat is verzelfstandigd (een stichting). Dit netwerk stimuleert een brede kennis- en project ontwikkeling dat zich richt op opschaling. We zijn aangesloten bij de kennisnetwerken Cirkelstad en het 'Economisch Netwerk (EN) Zuid' - Zeeland, Brabant, Limburg. De Biobased Innovation Garden functioneert als (kennis)leverancier van onder andere biobased bouw materiaal en organiseert clustervorming rondom biobased toepassingen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het K&I netwerk circulair bouwen is actief via vier werkgroep (biobased materialen, meetmethodiek, GWW en vraag/aanbod van materialen). Het netwerk heeft 75 leden. Inmiddels is ook Bouwend (samenwerking Zeeland, Brabant en Limburg) gestart

We stimuleren circulaire innovaties bij MKB'ers, onder andere door een bewustwordingscampagne, met als opvolging circulair/biobased innovatievouchers, het CIRCO project en Symbioses4Growth(S4G) project.

Uit een in 2022-2023 uitgevoerd onderzoek blijkt dat veel MKB bedrijven nog onvoldoende bewust zijn van de noodzaak van de transitie naar een circulaire economie. Men is onvoldoende op de hoogte wat CE precies kan betekenen. Daarom starten we in 2024 samen met Impuls een bewustwordingscampagne.

In 2021 heeft het voucher project een provinciale subsidie voor twee jaar gekregen. In 2022 is het voucherproject voor één jaar verlengd. In 2023 wordt bekeken of de subsidie voldoende goed loopt om te verlengen tot eind 2024.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De circulaire innovaties voor MKB-ers, de bewustwordingscampagne is gestart. De projecten Circulair Biobased vouchers, CIRCO project en Symbioses4Growth zijn afgerond. Inzet circulair is ondergebracht bij het ondernemers loket toekomstbestendig ondernemen.

We werken aan de 'duurzame havens' samen met Portiz, NSP en Zeeuwse Milieufederatie waarbij we acties van de werkgroep Vitaal Slogebied en Kanaalzone integreren.

Duurzame havens wordt vormgegeven via een 'ambtelijk en bestuurlijk' afstemmingsoverleg. Dit afstemmingsoverleg, 2 á 3 keer per jaar, is bedoeld om casussen te bespreken die een intrinsiek dilemma vormen tussen economische ontwikkeling en duurzaamheid, onder andere circulaire economie, klimaatverandering, vervuiling, water en mariene bronnen, biodiversiteit en materiaalgebruik.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het bestuurlijk overleg duurzame havens heeft twee maal plaatsgevonden conform afspraak. Het initiatief voor vervolgoverleg ligt bij North Sea Port.

Samenwerking Zeeuwse Overheden

We ondersteunen Zeeuwse gemeenten bij het ontwikkelen van uitvoeringsbeleid op het gebied van circulaire economie. De gemeenten werken samen op de gebieden Bouw & gebouwde omgeving, Infrastructuur & openbare ruimte, Afval & grondstoffen en Inkoop & consumptie. We werken daarin samen met de Regionale Energiestrategie (RES) 2.0. Eind 2023, begin 2024 wordt het circulaire beleidsprogramma door alle gemeenten vastgesteld. Hierna wordt het uitvoeringsprogramma opgestart.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Programma samenwerking wordt uitgevoerd conform planning, zij het met enige vertraging. Het beleids- en uitvoeringsprogramma CE wordt de eerste helft 2025 naar verwachting vastgesteld.

IPO provinciale krachtenkaart en kansenkaart circulair

De provinciale krachtenkaart en kansenkaart circulair van het IPO borgt onze provinciale inzet in landelijk verband. We nemen actief deel aan alle 5 thema's die in IPO-verband zijn vastgesteld. We sluiten in IPO verband actief aan bij het Nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (NPCE). Met deze samenwerking versterken we de positie en zichtbaarheid van de Provincies zowel in IPO verband als op Zeeuws niveau.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We zijn actief aangesloten bij de bestuurlijke samenwerking vormgegeven via het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) voor onderwerpen Ruimte, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH), Inkoop, MKB ondersteuning, Monitoring en 'Ketens'. Daarmee is onze zichtbaarheid (inderdaad) vergroot.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Beroepsbevolking (CBS)	199.000	207.000	210.000
Hoog opgeleide beroepsbevolking	Zeeuws-Vlaanderen 23,5% Overig Zeeland 28,4%	Zeeuws-Vlaanderen 25,8% Overig Zeeland 28,3%	nog niet bekend
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt (UWV)	5,88 zeer krap (medio 2022)	6,62 zeer krap (Q1 2023)	5,64 zeer krap (Q4)
Ontwikkeling gestarte vestigingen per 10.000 inwoners (KVK - Q1)	27,0	32,1	30,4

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Einddoel
Werkloosheid (CBS)	2,9%	3,1%	2,8% (Q4)	3%
Werkgelegenheid (CBS/LISA)	191.600	187.200	nog niet bekend	190.000
Ondernemersvertrouwen (CBS)	-3,1%	1,6%	nog niet bekend	0,5%
Regionaal economische groei in % (CBS):				
Zeeuws-Vlaanderen	-3%	-11% (Q1)	4,5% (Q1)	1%
Overige Zeeland	+5%	+3% (Q1)	0,1% (Q1)	3%
Imago (ranking Nederlandse provincies, Beerda Consultancy)	-	9	9	8
Vissersvloot	2020: 146	135	135	135

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
040101 Arbeidsmarkt	362	-120	242	173	69
040102 Concurrentiepositie food	322	-77	245	166	79
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	2.693	401	3.094	3.023	71
040104 Campus Zeeland	816	1.440	2.256	1.750	507
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	4.402	4.352	8.754	6.747	2.007
040106 Marketing en Imago	1.175	180	1.355	1.213	142
040107 Circulaire economie	916	57	973	902	71
040108 Concurrentiepositie logistiek	4.221	-3.965	256	224	32
049999 Ambtelijke inzet	4.160	-1.222	2.938	2.895	43
Totaal Lasten	19.066	1.048	20.114	17.093	3.021
Baten					
040101 Arbeidsmarkt	0	0	0	25	-25
040104 Campus Zeeland	0	0	0	0	0
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	571	2.419	2.990	1.824	1.166
040107 Circulaire economie	0	0	0	4	-4
Totaal Baten	571	2.419	2.990	1.853	1.137
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-18.495	1.372	-17.123	-15.239	-1.884
Onttrekkingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-5.756	-6.632	-12.388	-12.388	0
Toevoegingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	565	7.485	8.049	8.049	0
Mutaties reserves	5.192	-853	4.339	4.339	0
Resultaat na bestemming	-13.303	519	-12.784	-10.901	-1.884